

*Matkailututkimus 11: 2, 106-118
(2015)*

©Suomen matkailututkimuksen seura

Verkkopalvelut työelämälähtöisyyden välineenä matkailualan korkeakouluopetuksessa – Case matkailu.org

Anu Harju-Myllyaho

Salla Jutila

*Lapin yliopisto, Matkailualan tutkimus-
ja koulutusinstituutti (MTI)*

Enabling work life relevance in higher education through information technology – Case matkailu.org

An important question within higher education is, whether studies have a linkage to real working life. It is not very motivating to write essays and reports that are read only by the teacher. Especially many university students see a gap between studies and working life. In this article, we argue that being able to popularize academic research is an important aspect of working life. In addition, we argue that students – even if they are more technology oriented than ever – are not very familiar with the idea of popularizing academic research and sharing knowledge online. The article is based on a quantitative survey, where we were studying how students see the use of web service as a tool of working life -based education.

Keywords: Working life -based education, Popularization of knowledge, Web communication

Oppilaitosten ja työelämän välinen yhteistyö on noussut merkittävään rooliin korkeakoulujen opetuksen kehittämistä koskeissa keskusteluissa (ks. esim. Kaihua & Haanpää, 2013, s. 52). Usein kuitenkin kuulee etenkin yliopistossa opiskelevien ja yliopistosta valmistuneiden pohtivan sitä, ettei teoreettisilla opinnoilla ole kosketus-

pintaa käytännön työelämään (ks. esim. Matkailututkimus synty...). Tämä ei täysin pidä paikkaansa, sillä esseiden kirjoittaminen kartuttaa tietoa, opettaa kriittistä ajattelua sekä harjoituttaa kirjoitus- ja analysointitaitoja, joita esimerkiksi monissa kehittämistehtävissä tarvitaan (ks. esim. Tynjälä, 2002, s. 137). Pelkästään opettajan luettavaksi päätyvien tekstien työstäminen ei kuitenkaan usein hahmotu opiskelijoille tällaisena harjoitteena eikä siksi välttämättä ole kovin motivoivaa. Ammattikorkeakouluissa tilanne on hieman erilainen, sillä monet oppimistehtävät tulevat toimeksiantoina yrityksistä tai hankkeista. Toimeksianto kytkee tehtävän työelämään. Olipa kyseessä toimeksianto tai opettajan laatima tehtävä, iso osa korkeakoulujen oppimistehtävistä ei harjoita nykyaikana varsin tarpeellisia työelämätaitoja: (tutkimus)tiedon popularisointia ja verkkoviestintää (Mustajoki, 2013, s. 18). Jopa sellainen suuri tiedontuottaja kuin Maailmanpankki on todennut, että kolmannes sen julkaisemista raporteista on jäänyt kokonaan vaille latauksia (Doemeland & Trevino, 2014, s. 4). Paljon julkaistuakin tietoa jää siis lukematta ja hyödyntämättä.

Käsillä olevassa katsauksessa pohdimme lappilaisten matkailualan korkeakouluopiskelijoiden näkemyksiä oman osaamisen jakamisesta, tutkimustiedon popularisoinnista sekä tulevaisuuden työelämätaidoista. Popularisointi liittyy pitkälti oman osaamisen tuotteistamiseen sekä taitoon lisätä tuotetun tiedon näkyvyyttä ja tietotyöhön liittyvää käyttäjälähtöistä ajattelua. Viestintä ja popularisointi voidaan nähdä myös osana tietointensiivistä työtä, joka muodostaa Suomen kaltaisissa edistyneissä valtioissa suuren osan työmarkkinoista. Menestyminen työelämässä vaatii varsinkin korkeakouluista valmistuvilta itsenäistä ongelmanratkaisukykyä mutta myös vuorovaikutustaitoja (ks. esim. Pyöriä, 2006, s. 25). Esimerkkinä tarkastelussamme toimii matkailualan tutkimustiedon verkkopalvelu matkailu.org, jonka opetuskäyttöön popularisointi- ja verkkoviestintätaitoja peilaamme. Verkkopalvelu on yksi mahdollinen työkalu tulevaisuuden työelämätaitojen harjoittamiseen. Verkkopalvelun käyttöä pohdimme pääasiassa tiedon tuottamisen perspektiivistä: käytöllä viittaamme opiskelijoiden tuottamien tekstien julkaisemiseen matkailu.org-verkkopalvelussa. Katsauksen pohjana oleva selvitys avaa matkailualan opiskelijoiden näkemyksiä tiedon popularisointitaidoista ja verkkoviestinnästä tulevaisuuden työelämätaidona.

Aihe on ajankohtainen useasta näkökulmasta. Ensinnäkin yhä useampi korkeakouluopiskelija kokee, että opintojen ja työelämän välissä on suuri kuilu ja että opinnot on hankala kiinnittää mihinkään konkreettiseen (ks. esim. Savolainen, 2014, s. 10, 84). Tämä voi laskea opiskelumotivaatiota ja johtaa jopa opintojen keskeyttämissiin. Viime aikoina on myös mediassa ollut keskustelua matkailun yliopistokoulutuksen vastaamisesta elinkeinoelämän tarpeisiin (ks. esim. Lapin matkailun suuryrittäjä...). Lisäksi työelämä muuttuu nopeasti, mikä tarkoittaa sitä, että myös työelämässä vaadittavat taidot muuttuvat jatkuvasti. Opintojen työelämälähtöisyyden merkityksestä puhutaan nykyisin paljon, mutta kuten professori A. Fayolle (2014) on todennut, emme käytännössä vielä tiedä, mitä internetpohjaisten teknologioiden käyttö merkitsee yrittäjyyskasvatukseen ja siten myös työelämälähtöisyyden näkökulmasta. Ilmassa on merkkejä muutoksesta tiedon tuottamisessa ja jakamisessa, joten nähdäksemme on tärkeää perehtyä aiheeseen opiskelijalähtöisestä näkökulmasta. Selvityksemme lähtökohtana oli oletamus, että tieto tekstin julkaisemisesta kenen tahansa hyödynnettäväksi tekee tehtävästä mielekkäämmän ja tuo kosketuksen työ-

elämään. Asiaa tutkittiin kyselyllä, johon vastasivat sellaiset korkeakouluopiskelijat, jotka olivat juuri suorittaneet matkailu.orgiin päätyvän tehtävän sisältävän kurssin. Suuri osa vastaajista oli sukupolvea, joille internet ja erilaiset teknologiat ovat olleet arkipäivää koko heidän elämänsä ajan. Halusimme myös selvittää, onko oman osaamisen julkaiseminen heille luontevaa.

Artikkeli täydentää työelämälähtöistä opiskelua koskevaa keskustelua tuomalla mukaan tiedon popularisoinnin, tiedon jakamisen ja verkkoviestinnän näkökulmat. Avaamme seuraavaksi tutkimuksen kannalta keskeisiä käsitteitä, minkä jälkeen esittelemme tutkimuksemme ja sen päätulokset.

Käsitteet

Verkkopalvelu matkailu.org

Matkailu.org on interaktiivinen matkailualan tutkimustiedon verkkopalvelu, jonka kohderyhmänä ovat matkailualan toimijat, opettajat, opiskelijat, tutkijat ja kehittäjät sekä muut matkailualan tutkimustiedosta tai matkailun ennakoinnista kiinnostuneet. Matkailu.orgin tarkoitus on koota yhteen hajallaan olevaa matkailualan tutkimus- ja ennakoitintietoa ja helpottaa siten matkailun parissa toimivien arkea ja tiedonkulkua. Matkailu.orgia ylläpitävät yhteistyössä Itä-Suomen yliopisto ja Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti/Lapin yliopisto. Sisällön tuottamiseen ja kulloinkin ajankohtaisista tutkimus- ja kehittämisasioista keskustelemaan tarvitaan kuitenkin myös aktiivinen yhteisö. (Matkailu.org.) Tutkimuksemme tarkastelee matkailu.orgia työelämän muutoksia heijastelevana julkaisualustana, joka voi opetuksen työkaluna lisätä korkeakouluopintojen työelämälähtöisyyttä.

Työelämän muutokset ja työelämälähtöisyys

Erinäiset trendit muovaavat jokapäiväistä elämää, myös työelämää. Työelämän muutosten tulisi heijastua edelleen koulutukseen, sillä kuten Kaihua ja Haanpää (2013, s. 47) toteavat, oppiminen on aina tilannesidonnaista eikä tapahdu vain koulun seinien sisäpuolella tai opiskeluaikana. Varsinkin teknologisoituminen, digitalisoituminen, demografiset muutokset ja monikulttuurisuus ovat asioita, joilla on vaikutusta siihen, mitä taitoja tulevaisuuden matkailualalla vaaditaan (ks. esim. Taipale-Lehto, 2012, s. 8). Vuonna 2025 korkeakoulutettujen työsuhteet ovat projektiluonteisia eivätkä tutkinnot enää turvaa asemaa työmarkkinoilla (Rubin, 2012, Rouhelon, Kullaslahden, Pekkilän, Salmelan & Trappin, 2013, s. 8 mukaan). Korkeakoulututkinnojen lisääntyessä pelkkä tutkinto ei enää takaa työpaikkaa, vaan tarvitaan ainakin taitoa tehdä oma osaaminen näkyväksi.

Niin ikään asiantuntijatyö on jatkuvassa muutoksessa. Asiantuntijuuteen liittyy yhä enemmän oman tutkimustiedon popularisointia ja jakamista monilla eri foorumeilla ja monissa eri kanavissa. Sosiaaliseen mediaan ja verkkoviestintään liittyvä osaaminen korostuu, sillä erilaiset organisaatioiden yhteiset blogit, tutkijoiden ja tutkimusryhmien blogit, yhteisöpalvelut ja sisältöjen jakamiseen tarkoitettut palvelut ovat tulleet kiinteäksi osaksi tiedontuottajien työtä. Institute for the future (IFTF,

2011, s. 10) on tarkastellut tulevaisuuden työelämässä tarvittavia taitoja. Yhtenä taitona mainitaan uusiin medioihin liittyvä lukutaito, mikä tarkoittaa käytännössä sitä, että henkilö osaa arvioida ja tuottaa sisältöä erilaisiin medioihin sekä hyödyntää niitä. Staattisten työkalujen rinnalle tulee yhä enemmän monimuotoisia ja mukaansa tempaavia medioita. Aallon, Ahokkaan ja Kuosan (2008, s. 31) mukaan tulevaisuudessa korostuvat viestintä ja vuorovaikutus erilaisissa ryhmissä sekä kyky käyttää tietotekniikkaa ja teknologiaa. Matkailuala ei eroa tässä suhteessa muista aloista. Esimerkiksi Pirkanmaan Ely-keskuksen (2012, s. 15) ennakointipalvelun mukaan yleiset tieto- ja viestintäteknologiataidot tulevat korostumaan matkailualalla tulevaisuudessa. Näin todetaan myös Opetushallituksen Matkailu- ja ravitsemisalalan osaamistarveraportissa (Taipale-Lehto, 2012, s. 19).

Avoimuus ja jakaminen ovat lisääntyneet yhteiskunnassa, liiketoiminnassa ja yksityiselämässä; osa voittoa tavoittelevistakin tiedontuottajista sekä konsultointi- ja tutkimusyryksistä jakaa tuottamaansa tietoa maksutta eri kanavien kautta. Useimmat osaavat käyttää sosiaalista mediaa henkilökohtaisiin käyttötarkoituksiin, kun taas näiden tarpeellisten työkalujen hyödyntäminen työssä voi tuntua haastavalta. Forbes (2014) uutisoi työntekijän evoluutiosta. Työntekijän todetaan muotoutuneen tiedon hamstraajasta tiedonjakajaksi. Avoin jakamisen kulttuuri luo tarpeen kehittää opiskelijoiden osaamista tiedontuottajina ja -jakajina.

Useissa tutkimuksissa ja selvityksissä todetaan (ks. esim. Pienonen ym., 2014, s. 9, 26), että työelämälähtöisyydellä ja yleisesti ongelmaperustaisella oppimisella voidaan parantaa opetuksen laatua ja tehdä opiskelusta mielekkäämpää. Varsinkin koulutusohjelmissa, joista ei valmistuta yhteen tiettyyn ammattiin, työelämälähtöisyys auttaa kiinnittämään opittua johonkin konkreettiseen. Työelämälähtöisyyteen liittyy kiinteästi yrittäjyyskasvatusta, josta on tullut olennainen osa monia opetussuunnitelmia. Työelämälähtöisyyttä korostavalla yrittäjyyskasvatuksella tavoitellaan paitsi yrittäjyyden edistämistä myös yrittäjämäisten toimintatapojen omaksumista, oman osaamisen tunnistamista ja tuotteistamista ja tiedon jakamista (Opetusministeriö, 2009). Korkeakouluissa ja etenkin yliopistoissa oman osaamisen myyminen toimii pohjana opiskelijoiden yrittäjyydelle, sillä akateeminen yrittäjyys konkretisoituu usein oman asiantuntijuuden myymisenä. Siten tutkimustiedon yleistajuistaminen ja jakaminen ovat tärkeitä yrittäjyyskasvatukseen, akateemiseen yrittäjyyteen sekä työelämälähtöiseen korkeakoulutukseen liittyviä taitoja.

Tieteellisen tiedon popularisointi

Yrittäjyyskasvatukseenkin liittyvällä tieteellisen tiedon popularisoinnilla tarkoitetaan selkeän ja ymmärrettävän tiedon välittämistä muidenkin kuin alan asiantuntijoiden käyttöön. Popularisointi pienentää kuilua tieteen harjoittamisen ja arkielämän välillä sekä avaa tietyllä alalla tuotettua tietoa myös muiden alojen asiantuntijoiden hyödynnettäväksi. Tieteen popularisoinnin tavoitteena on kiinnostava, yleistajuinen, helposti saatavilla oleva ja riittävän havainnollinen teksti. Populaaritekstien julkaisufoorumeja ovat esimerkiksi sanoma- ja aikakauslehdet, oppikirjat ja verkko. (Broks, 2006, s. 58–59; Tieteellisen kirjoittamisen...)

Yliopiston kolmanneksi tehtäväksi tutkimustiedon tuottamisen ja opetuksen ohella on jo yliopistolaissa määritelty yhteiskunnallinen vuorovaikutus. Tästä huolimatta tutkimustulokset jäävät varsin usein tiedeyhteisön omiin keskusteluihin, eikä niistä viestitä suurelle yleisölle. Tai jos viestitäänkin, tutkimustuloksista kerrotaan samalla tavalla kuin omalle tiedeyhteisölle. Suurella yleisöllä on kuitenkin hyvin erilainen tiedontarve kuin tieteellisillä yhteisöillä. Kuten Koivukoski (2014, s. 34) asian ilmaisee, toimiva yhteiskunta perustuu ensinnäkin asiantuntijoiden tuottamaan tietoon ja toiseksi asiantuntijoiden kykyyn kommunikoida erikoisosaamistaan. Tiedon popularisointi jää kuitenkin usein tutkijan omaksi harrastukseksi, koska akateemisissa viranhauissa painotetaan kansainvälisiä vertaisarviointijulkaisuja. Yksi syy yliopiston viestimisongelmiin voi piillä myös siinä, että yleistajuista kirjoittamista, jota kutsutaan myös tiedon popularisoinniksi, ei juuri harjoiteta yliopisto-opinnoissa. (Mustajoki, 2013, s. 15–18; Suomen matkailun..., s. 7.)

Matkailutiedon hyödynnettävyyden lisäämisen ja soveltamisen tarve on noussut esille sekä tiedon tuottajien että tiedon tarvitsijoiden näkökulmista. Niin elinkeinoelämä kuin julkinen sektori tarvitsevat toimintansa tueksi ajankohtaista, selkeää ja helposti löydettävää tutkimustietoa. Nykytilanteessa kuitenkin koetaan, että tieto on vaikeasti löydettävissä ja tutkimustulokset ovat vaikeasti ymmärrettäviä. (Suomen matkailun..., s. 7.) Pienosen ym. (2014) mukaan yritykset sekä julkisen ja kolmannen sektorin toimijat näkevät yhtenä korkeakouluysteistyön suurimmista esteistä sen, etteivät ne kykene hyödyntämään tutkimustuloksia¹. Vaikka kyseisen selvityksen kohteena olivat keskisuomalaiset toimijat, se voitaneen yleistää koskemaan popularisointiin ja tutkimustiedon hyödynnettävyyteen liittyvää keskustelua koko Suomessa. Selvitys osoitti, mihin tutkimustiedon popularisoinnin puute käytännössä johtaa.

Verkkoviestintä

Edellä totesimme, että tutkimustieto ja ammattikieli tulisi saada muotoiltua ymmärrettävään muotoon. Suomen matkailun tutkimuksen toimintaohjelmassa linjataan, että tiedon popularisoinnissa tulisi hyödyntää perinteisen tiedeviestinnän kanavien lisäksi uusia, sähköiseen tiedonvaihtoon perustuvia menetelmiä (Suomen matkailun..., s. 7). Verkkoympäristö ja muu sähköinen viestintä laajenee ja monimuotoistuu jatkuvasti, eikä verkon merkitystä tiedonvälityksessä enää voi välttää (Mustajoki, 2013, s. 29). Sen lisäksi myös verkkoviestintään liittyvät haasteet on huomioitava. Verkkokirjoittamiseen liittyy monenlaisia erityispiirteitä, jotka on hyvä tiedostaa verkon kautta viestittäessä. Ihmiset viettävät koko ajan enemmän ja enemmän aikaa verkossa, joten sitä kautta tieto voi levitä hyvin tehokkaasti, halusi kirjoittaja sitä tai ei. Verkossa lukijat ovat kärsimättömämpiä verrattuna painetun tekstin lukemiseen; verkossa surffaillaan eri sivuilla ja luetaan vain kiinnostavimmat asiat. Verkossa julkaistavan tekstin tulisi siis olla kiinnostavasti otsikoitu sekä tiiviisti ja selkeästi muotoiltu. Ruudulta on myös hyvin erilaista lukea kuin kirjasta. (Mustajoki, 2013, s. 191–193.)

Verkkoviestintätaitojen opettelu jo korkeakouluopintojen aikana on tärkeää, sillä kuten Karvonen, Kortelainen ja Saarti (2014, s. 159–160) tuovat esiin, yhä useampi

¹ Ks. myös Annukka Leppäsen puheenvuoro tässä lehdessä.

tutkija ja kehittäjä viestii uusista tutkimustuloksista ja kehittämistoimenpiteistä perinteisen julkaisemisen lisäksi blogeissa ja muussa sosiaalisessa mediassa. Verkko- viestintätaitojen, kuten myös tiedon popularisointitaitojen, tuominen opetus- suunnitelmaan toteuttaa siis omalta osaltaan opintojen työelämälähtöisyyttä.

Selvitys

Kysely

Tutkimme kurssitehtävän julkaisemisen vaikutuksia motivaation lisääntymiseen kyselyllä, johon vastasi 50 opiskelijaa. Jaoimme kyselyn kolmelle opiskelijaryhmälle heidän suorittuaan kurssin, joka sisälsi matkailu.orgiin julkaistavaksi päätyvän tehtävän. Kullakin kurssilla tehtävä oli hieman erilainen, samoin opiskelijaryhmien kokoonpanot poikkesivat toisistaan. Kyselyyn vastanneet olivat Lapin yliopiston ja Lapin ammattikorkeakoulun kansainvälisiä ja kotimaisia, ensimmäisen ja toisen vuosikurssin opiskelijoita. Kansainvälisille opiskelijoille suunnattu lomake oli englanninkielinen. Varmistimme kyselyn vastaavuuden suomenkieliseen versioon käännättämällä englanninkielisen kyselyn ulkopuolisella henkilöllä suomeksi ja vertaamalla tulosta alkuperäiseen. Näin saimme varmistettua aineiston reliabiliteetin eri kieliversioista huolimatta.

Vastauksista 31 keräsimme Lapin yliopiston kahden eri opintojakson yhteydessä ja 19 Lapin ammattikorkeakoulun opintojaksolla. Vastaajien keskimääräinen ikä oli 22,5 vuotta vanhimman vastaajan ollessa 46-vuotias ja nuorimman 18-vuotias. Neljä viidesosaa vastanneista oli naisia. Sukupuolijakauma mukailee matkailualan opiskelijoiden yleistä jakaumaa. Työkokemusta matkailualalta oli 70 prosentilla vastaajista.

Ennako-oletuksemme oli, että taustamuuttujista erityisesti matkailualan työkokemus vaikuttaa vastaajien mielipiteisiin ja kokemuksiin muun muassa omaan tietotaitoon ja yhteisöllisyyteen liittyen. Lisäksi oletimme, että ammattikorkeakoulun käytännönläheisyys ja kytkökset työelämään vaikuttavat siihen, miten työelämälähtöisenä opiskelijat näkevät verkkopalvelun käytön opetuksessa.

Selvityksellä haimme vastausta seuraaviin kysymyksiin: Miten opiskelijat kokevat oman osaamisen jakamisen julkisella foorumilla? Miten opiskelijat näkevät matkailu.orgin suhteessa tulevaan työelämäänsä?

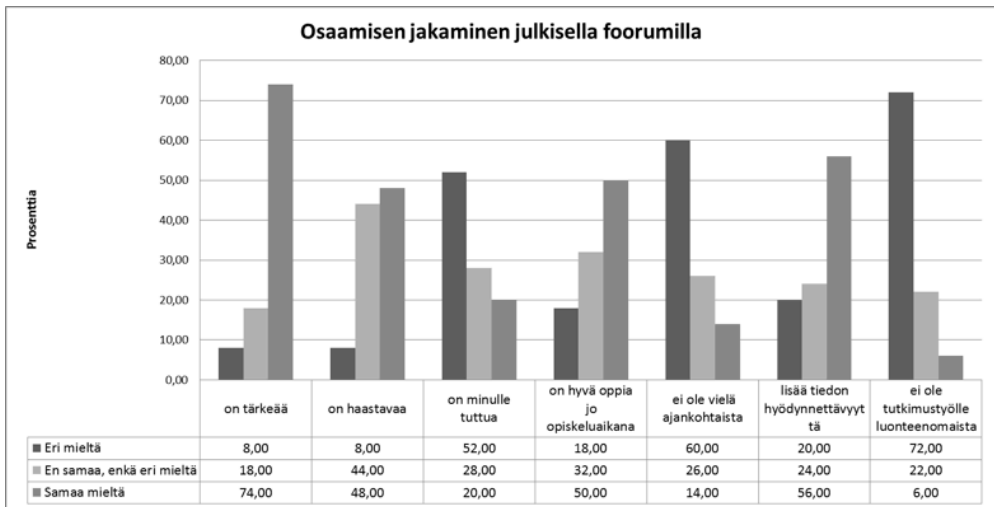
Tavoittemme oli kyselylomakkeen kysymyksillä (liite 1) selvittää ensinnäkin sitä, miten tärkeäksi, hyödylliseksi ja luontevaksi opiskelijat kokevat oman osaamisen jakamisen julkisella foorumilla. Osa kysymyksistä pyrki puolestaan selvittämään, miten opiskelijat kokevat voivansa hyödyntää matkailu.org-verkkopalvelua tulevaisuudessa. Lomakkeeseen sisältyi myös kysymyksiä, joilla mitattiin julkiselle foorumille kirjoittamisen vaikutuksia omaan kirjoitusprosessiin sekä kokemukseen kuulumisesta asiantuntijayhteisöön, mutta näitä koskevia tuloksia emme esittele tässä katsauksessa.

Tuloksia

Tutkimuksessa selvitimme vastaajien mielipiteitä oman osaamisen julkaisemisesta erilaisten väittämien avulla. Väittämiin vastattiin asteikolla 1–5 (1=täysin eri mieltä, 2=hieman eri mieltä, 3=en samaa enkä eri mieltä, 4=hieman samaa mieltä, 5=täysin samaa mieltä). Monissa väittämissä vastauksissa korostui vaihtoehto 3. Vilkka (2014, s. 109) toteaa, että joskus aineistossa voidaan ns. EOS-vaihtoehto (en osaa sanoa) käsitellä puuttuvana tietona. Olemme kuitenkin sitä mieltä, että vaihtoehto 3 on tässä tutkimuksessa aineiston tulkinnan kannalta olennainen tieto, joten sisällyitimme sen tuloksiin.

Oman osaamisen jakaminen julkisella foorumilla

Muokkasimme tiedon popularisoinnin kyselylomakkeeseen muotoon “osaamisen jakaminen julkisella foorumilla”, jonka oletimme avautuvan opiskelijoille popularisointitermiä paremmin

Kuvio 1. Opiskelijoiden suhtautuminen oman osaamisen jakamiseen.

Tulosten mukaan (kuvio 1) opiskelijat pitivät osaamisen jakamista julkisella foorumilla tärkeänä. Väittämän kanssa hieman tai täysin samaa mieltä oli yhteensä 74 prosenttia vastaajista. Yliopiston kursseilla kerätyistä vastauksista hieman yli 80 %:ssa todettiin osaamisen jakamisen julkisella foorumilla olevan tärkeää, kun taas ammattikorkeakoulun vastauksissa vastaava osuus oli 61 %. Tärkeäksi kokemiseen viittaa myös se, että li puolet vastaajista näki osaamisen jakamisen lisäävän tiedon hyödynnettävyyttä.

Muihin osaamisen jakamisen näkökulmiin suhtauduttiin vaihtelevasti, mutta yleisesti ottaen suhtautuminen oli jokseenkin positiivista. Puolet vastaajista oli täysin samaa mieltä siitä, että osaamisen jakaminen julkisella foorumilla olisi hyvä oppia jo opiskeluaikana. Osaamisen jakaminen ei ollut vastaajille kovin tuttua ja moni koki

tehtävän haastavaksi. Joka seitsemäs oli sitä mieltä, että oman osaamisen jakaminen ei ole vielä ajankohtaista.

Opiskelijat kokivat siis, että osaamisen jakaminen julkisella foorumilla on haastavaa. Vastauksissa oli paljon keskivaiheen ”ei samaa eikä eri mieltä” -vastauksia, mikä voi selittyä sillä, ettei osaamisen jakaminen ollut vastaajille tuttua. Vain viidennes vastaajista koki, että osaamisen jakaminen julkisella foorumilla oli tuttua. Kuitenkin, tai juuri siitä syystä, opiskelijat näkivät, että kyseinen taito on hyvä oppia jo opiskeluaikana:

Tehtävän avulla sai harjoitella julkaisukelpoisen tekstin rakentamista, mistä ei ole kuin hyötyä tulevaisuudessa.

Matkailu.org on hyvin toteutettu ja sopii myös opiskelijoiden käyttöön, kurssi-tehtävää kirjoittaessa tuntui tosin siltä, ettei oikein tiennyt olivatko omat ajatukset tarpeeksi oikeaa ”tietoa” julkaistavaksi.

Tehtävänanto tuntui haastavalta. Aloittaminen, yleiskuvan saaminen omasta alueesta ja näkökulman valitseminen ei tosiaan ollut helpoimmasta päästä.

Kiinnostava yksityiskohta edellä mainittuihin tuloksiin liittyen oli se, että 71 % yliopiston kursseilla kerätyistä vastauksista kertoi, että osaamisen jakaminen ei ollut vastaajalle tuttua. Vastaava osuus ammattikorkeakoulun opiskelijoiden vastauksissa oli vain 21 %. Erot voivat johtua siitä, että koulutukset toimivat lähtökohtaisesti eri tavalla suhteessa työelämään.

Osaamisen jakamisen katsottiin olevan tutkimustyölle luonteenomaista ja lisäävän tiedon hyödynnettävyyttä. Tulokset eivät kuitenkaan olleet täysin suoraviivaisia. Työelämälähtöisyyden sekä teknologia- ja internetpohjaisten työkalujen yhdistäminen on asiana melko uusi. Siksi tietoa tarvitaan lisää siitä, miten tiedon jakaminen ja teknologian hyödyntäminen saataisiin parhaiten palvelemaan työelämälähtöistä opiskelua.

Yleisesti voimme todeta, että oman osaamisen jakaminen julkisesti ja kurssitehtävän julkaiseminen motivoivat opiskelijaa enemmän kuin sellaiset tehtävät, joissa tuotettu tieto jää opiskelijan ja opettajan väliseksi. Avoin palaute tehtävästä ja käytetystä julkaisualustasta oli pääasiassa positiivista.

Matkailu.org-sivusto on hyvä ja entuudestaan jo tuttu, kuulun myös Twitterissä aktiivisiin seuraajiin, tykkään!

Matkailu.org osana opiskelijoiden tulevaa työelämää

Opiskelijat näkivät tiedon popularisointitaidon tulevassa työelämässä tarpeellisena taitona. Lähes kolme neljäsosaa vastaajista oli sitä mieltä, että osaamisen jakaminen

julkisella foorumilla on tutkimustyölle luonteenomaista. Yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden välillä ei ollut tässä merkittäviä eroja. Ammattikorkeakoulussa opiskelevista hieman suurempi osa ei osannut sanoa kantaansa, mikä voi johtua siitä, että kysymyksessä käytettiin sanaa tutkimus: ammattikorkeakouluopiskelijat saattavat ajatella, ettei tutkimustyö kosketa heitä.

Opiskelijat siis näkivät tiedon popularisoinnin yleisenä taitona olevan tärkeää tulevan työelämän kannalta. Siirryttäessä kysymään opiskelijoiden näkemyksiä matkailu.org-verkkopalvelusta suhteessa tulevaisuuteen vastaukset olivat hieman epävarmempia. Mahdollisena päivittäistyön tukena verkkopalvelun näki vajaa puolet vastaajista. Yli 40 % ei osannut määritellä kantaansa ja 10 % oli asiaa mittaavan väittämän kanssa eri mieltä. Yliopisto-opiskelijat näkivät verkkopalvelun tulevaisuuden työnsä tukena ammattikorkeakoulussa opiskelevia selvemmin. Matalan kynnyksen julkaisualustana tulevaisuudessa matkailu.orgia piti vajaa 40 % vastaajista. Lähes puolet kaikista vastaajista oli kannastaan epävarmoja, ammattikorkeakouluopiskelijoista lähes 70 %. Potentiaalisena tutkimustiedon hakemisen kanavana matkailu.orgin näki sen sijaan 90 % vastaajista. Erot suhtautumisessa matkailu.orgiin potentiaalisena julkaisemiskanavana ja tiedonhakukanavana voidaan tulkita siten, että julkaiseminen ei ollut opiskelijoille tuttua, kun taas tiedonhaku on osa päivittäistä opiskelua.

Mahdollisena verkostoitumisen välineenä matkailu.orgin näki 40 % vastaajista. Suurin osa ei osannut sanoa mielipidettään ja 14 % oli hieman eri mieltä väittämän kanssa. Verkostoitumisen kohdalla taustaorganisaatiolla vaikuttaisi olevan merkitystä siten, että ammattikorkeakouluopiskelijoiden keskuudessa matkailu.org nähtiin potentiaalisena verkostoitumisen välineenä yliopisto-opiskelijoita selvemmin. Mielenkiintoinen tulos oli, että matkailualan työkokemusta omaavat näkivät verkostoitumisen matkailu.orgin kautta epätodennäköisempänä kuin ne, joilla työkokemusta ei ollut. Ehkä työkokemusta omaavat näkivät työkokemuksen kautta tapahtuvan verkostoitumisen niin merkittävänä, ettei verkkopalvelun potentiaalin tässä uskottu.

Yleisesti ottaen taustamuuttujien vaikutus verkkopalvelun hyödyntämiseen tulevaisuudessa osoittautui aineistossa vähäiseksi. Ammattikorkeakoulun opiskelijat olivat yliopisto-opiskelijoita epäilevämpiä matkailu.orgin toimimisesta päivittäistyön tukena tulevaisuudessa. Samoin heidän suhtautumisensa verkkopalveluun potentiaalisena julkaisualustana ja ylipäänsä oman osaamisen julkaisemiseen oli yliopisto-opiskelijoita epävarmempaa. Sen sijaan potentiaalisena verkostoitumisen välineenä matkailu.org näyttäytyy ammattikorkeakouluopiskelijoille yliopistokollegoita selkeämmin. Tästä voitaneen vetää johtopäätös, että yliopistossa painotetaan julkaisemisen merkitystä mutta verkostoitumisen keinoja ei tuoda yhtä selvästi esille kuin ammattikorkeakoulussa.

On syytä huomioida, että kursseilla laadittu oppimistehtävä oli monelle opiskelijalle ensikosketus matkailu.org-verkkopalveluun. Jos väittämät olisivat koskeneet verkkopalveluita yleisesti, vastaukset olisivat voineet olla erilaisia.

Yhteenveto

Tutkimuksellamme saimme käytännöllistä tietoa matkailualan opiskelijoiden ajatuksista oman osaamisen jakamiseen liittyen sekä lisää ymmärrystä siitä, kuinka verkkopalvelua voidaan käyttää työelämälähtöisyyden välineenä opiskelijan arjessa. Opiskelijat näkivät oman osaamisen jakamisen eli tiedon popularisointitaidon tärkeänä. Tieto kurssitehtävän julkaisemisesta verkkopalvelussa lisäsi tehtävän merkityksellisyyttä. Puolet vastaajista näki matkailu.orgin mahdollisena välineenä tulevassa työelämässään mutta ennen kaikkea tiedonhaun kanavana, ei julkaisualustana. Kyselyn mukaan popularisointi ja julkaiseminen eivät olleetkaan opiskelijoille kovin tuttuja asioita. Tästä viestii myös neutraalin ”en samaa, enkä eri mieltä” -vaihtoehdon korostuminen useissa oman osaamisen jakamista ja julkaisemista koskevilla väittämillä. Tämä tukee alussa esittämäämme väitettä, etteivät korkeakouluopinnot valmenna riittävästi tiedon popularisointi- ja verkkoviestintätaitoja. Aiheen tuntemattomuus on saattanut myös vaikuttaa kyselylomakkeen kysymysten ymmärtämiseen ja sitä kautta vastauksiin sekä näin ollen myös tutkimustuloksiin. Olisi mielenkiintoista tehdä sama kysely sellaiselle opiskelijaryhmälle, joiden opinnoissa on tietoisesti panostettu tiedon popularisointiin.

Tutkimuksemme tuotti kiinnostavaa tietoa matkailualan ammattikorkeakouluopintoja ja yliopisto-opintoja suorittavien opiskelijoiden näkemyseroista liittyen tiedon jakamiseen. Työelämälähtöisyys näyttäytyi eri organisaatioissa eri tavalla; samoin verkkopalvelun rooli työelämälähtöisenä opetuksen työkaluna tarkoitti eri asioita ammattikorkeakoulussa ja yliopistossa. Esimerkiksi verkkopalvelun hyödyntämistä voisi ajatella kehitettävän ammattikorkeakoulussa verkostoitumisen välineenä ja yliopistossa taas tutkimustiedon popularisoinnin kanavana. Olisi kiinnostavaa vertailla matkailualan opiskelijoiden näkemyksiä muiden alojen opiskelijoiden näkemyksiin. Matkailuala on lähtökohtaisesti käytännönläheinen ja opiskelu matkailualalla on usein luontevasti työelämälähtöisempää kuin muilla aloilla. Tämä yhdistettynä teknologian kehitykseen antaa monia näkökulmia työelämälähtöiseen opiskeluun. Yhtäältä matkailualan voidaan ajatella olevan sopiva edelläkävijä myös tutkimustiedon hyödyntämiselle ja uusien työskentelytapojen käytölle. Toisaalta käytännön yhteisöllisyyteen ja henkilökohtaisiin kohtaamisiin nojaavalla alalla virtuaaliset elementit voidaan nähdä ”leikkimisenä”, sen sijaan että ne nähtäisiin konkreettisine työelämän toimeksiantoina.

Yleistettävyyden näkökulmasta on otettava huomioon, että tässä tutkimuksessa kyseessä olivat yksittäiset otokset, jotka kerättiin tiettyjen Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutin kurssien opiskelijoilta. Näin ollen tutkimuksen tuloksia ei voida suoraan yleistää kattamaan kaikkia matkailualan opiskelijoita. Lisäksi on huomioitava, että työelämälähtöiseen oppimiseen ja tiedon popularisointiin on olemassa lukuisia muita työkaluja matkailu.orgin edustaessa vain yhtä välinettä popularisoinnin tueksi. Kysely olisi mielenkiintoista tehdä laajemmalla otoksella ja myös muihin verkkopalveluihin tai popularisoinnin työkaluihin kytkettynä. Toisaalta aiheetta olisi syytä tutkia myös laadullisella tutkimuksella, jolloin voitaisiin tehdä syvällisempää analyysia korkeakouluopiskelijoiden näkemyksistä omasta osaamisestaan ja siitä viestimisestä.

Tutkimuksemme osoittaa, että verkkopalvelua voidaan hyödyntää opetuksessa työelämälähtöisyyden ja motivaation lisäämisen välineenä, koska sen avulla on mahdollista kiinnittää osaaminen johonkin konkreettiseen. Vaatii silti vielä paljon työtä ja opetuksen kehittämistä, jotta jakamisen kulttuuri ja oman osaamisen ”tuotteistamisen” merkitys saadaan yhä useampien opiskelijoiden tietoisuuteen. Epävarmuus vastauksissa kertoo siitä, että aihe ei ole opiskelijoille tuttu, eivätkä opiskelijat ole välttämättä joutuneet pohtimaan, mihin tulevat oppimaansa tulevaisuudessa käyttämään ja miksi oman osaamisen ja asiantuntijuuden näkyväksi tekeminen on tärkeää tulevaisuuden työelämässä. Oman osaamisen tunnistamisesta puhutaan opetuksen kehittämisessä, mutta siihen tulisi kiinteästi liittää oman osaamisen markkinointi ja omasta osaamisesta viestiminen. Toteuttamamme tutkimuksen mukaan omasta osaamisesta ja itse tuotetusta tiedosta viestiminen on opiskelijoiden mielestä tärkeää mutta ei kovin tuttua, joten popularisointi- ja verkkoviestintätaitoja kehittäviä opintoja olisi syytä lisätä korkeakouluopinnoissa.

Lähteet

- Aalto, H.-K., Ahokas, I. & Kuosa, T. (2008). *Yleissivistys ja osaaminen työelämässä 2030 – menestyksen eväät tulevaisuudessa*. Hankkeen loppuraportti. (Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Tutu-julkaisuja 1/2008.) Turku.
- Broks, P. (2006). *Understanding popular science*. Berkshire: Open University Press.
- Doemeland, D. & Trevino, J. (2014). Which World Bank reports are widely read? (Policy Research Working Paper 6851.) The World Bank, Operations and Strategy Unit. Haettu osoitteesta http://www.wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/WDSP/IB/2014/05/01/000158349_20140501153249/Rendered/PDF/WPS6851.pdf.
- Fayolle, A. (2014). Suullinen tiedonanto. Yrittäjäyyskasvatuspäivät, 25.9.2014, Seinäjoki.
- Forbes (2014). The evolution of the employee. Haettu osoitteesta <http://www.forbes.com/sites/jacobmorgan/2014/09/02/the-evolution-of-the-employee/>
- IFTF (2011). Institute for the Future for University of Phoenix Research Institute. Future work skills 2020. Haettu osoitteesta http://www.iftf.org/uploads/media/SR-1382A_UPRI_future_work_skills_sm.pdf.
- Kaihua, H. & Haanpää, M. (2013). Näkökulmia matkailualan koulutuksen työelämäläheiseen kehittämiseen Lapissa. Teoksessa M. Haanpää, M. Hakkarainen & H. Kaihua (toim.), *Oppiva matkailu. Puheenvuoroja matkailualan koulutuksen kehittämisestä* (s. 43–52). Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.
- Karvonen, E., Kortelainen, T. & Saarti J. (2014). *Julkaise tai tuhoutu! Johdatus tieteelliseen viestintään*. Tampere: Vastapaino.
- Koivukoski, J. (2014). Vuorovaikutteisuutta julkiseen tiedeviestintään. *Tieteessä tapahtuu*, 2/2014, 34–38.
- Lapin matkailun suuryrittäjä: ”Matkailussa mennään jo osittain vanhoilla eväillä.” *Lapin Kansa*, 10.2.2015. Haettu osoitteesta <http://www.lapinkansa.fi/Lappi/1194959815290/artikkeli/lapin+matkailun+suuryrittaja+matkailussa+mennaan+jo+osittain+vanhoilla+evaila+.html>
- Matkailu.org. Haettu osoitteesta <http://www.matkailu.org/matkailuorg-matkailualan-tutkimustiedon-verkkopalvelu>.
- Matkailututkimus syntyi maakunnan tarpeesta. *Lapin Kansa*, 24.10.2014, s. O6–O7.
- Mustajoki, A. (2013). Johdanto. Teoksessa U. Strellman & J. Vaattovaara (toim.), *Tieteen yleistajuistaminen* (s. 15–20). Helsinki: Gaudeamus.

- Opetusministeriö (2009). *Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat*. (Opetusministeriön julkaisuja 2009:7.) Helsinki.
- Pienonen, T., Markkanen, M., Widgren, P., Korpela, M., Davey, T., Galan-Muros, V. (2014). *Operatio Metsonpesä. Korkeakoulujen työelämäyhteistyön tilannekuva haltuun*. Business Arena ja FH Münster.
- Pirkanmaan Ely-keskus (2012). Ammattialojen tulevaisuuden näkymät. Haettu osoitteesta <http://www.iprint.fi/wp-content/uploads/2012/11/ely.htm>
- Pyöriä, P. (2006). Tietotyö Suomessa – teoreettisia ja empiirisiä huomioita. *Työpoliittinen Aikakauskirja*, 3/2006, 23–33.
- Rouhelo, A., Kullaslahti, J., Pekkilä, S., Salmela, M. & Trapp, H. (2013). Korkeakoulutettujen osaamisen kehittämisen haasteet ja hyödyt. Teoksessa A. Rouhelo & H. Trapp (toim.), *Asiantuntijuus ja verkostomainen yhteistyö – viitekehys korkeakoulutettujen erikoistumiskoulutuksille. FUTUREX – Future Experts -projektin raportti* (s. 8–11). (Turun yliopiston koulutus- ja kehittämiskeskus Brahean julkaisuja B:6.)
- Savolainen, M. (2014). Oppimiseen ja matkailualan asiantuntijuuden kehittämiseen vaikuttaneet tekijät Lapin yliopiston matkailututkimuksen opintojen oppimisympäristössä ja kulttuurissa opiskelijoiden näkökulmasta. Pro gradu -tutkielma, Lapin yliopisto, Yhteiskuntatieteiden tiedekunta, Matkailututkimus.
- Suomen matkailun tutkimuksen toimintaohjelma vuosille 2011–2020. Työ- ja elinkeinoministeriö. Haettu osoitteesta https://www.tem.fi/files/27719/Suomen_matkailun_tutkimuksen_toimintaohjelma.pdf
- Taipale-Lehto, U. (2012). *Matkailu- ja ravitsemisalan osaamistarveraportti*. (Opetushallitus, Raportit ja selvitykset 2012:13.) Helsinki.
- Tieteellisen kirjoittamisen verkkomateriaalia. Haettu osoitteesta <http://www12.uta.fi/selfaccess/userhtml/suo/1103282434/popularisointi.html>
- Tynjälä, P. (2002). Kirjoittamalla oppiminen – konstruktivistista yliopistopedagogiikkaa tavoitteena asiantuntijatiedon kehittyminen. Teoksessa S. Ahola & J. Välimaa (toim.), *Heimoja, hengenviljelyä ja hallintoa. Korkeakoulututkimuksen vuosikirja 2002* (s. 127–148). Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos.
- Vilkka, H. (2014). Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Haettu osoitteesta <http://hanna.vilkka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf>

LIITE 1. Kyselylomakkeeseen sisältyneet kysymykset

Vastaajan tiedot

Ikä

Sukupuoli

Minulla on matkailualan työkokemusta kyllä/ei

Asteikko 1=täysin eri mieltä, 2=hieman eri mieltä, 3=En samaa, enkä eri mieltä, 4= hieman samaa mieltä, 5=täysin samaa mieltä

Osaamisen/tutkimustiedon jakaminen julkisella forumilla ...

4) ... on tärkeää	1	2	3	4	5
5) ... on haastavaa	1	2	3	4	5
6)... on minulle tuttua	1	2	3	4	5
7) ... on hyvä oppia opiskeluaikana	1	2	3	4	5
8) ... ei ole vielä ajankohtaista	1	2	3	4	5
9) ... lisää tiedon hyödynnettävyyttä	1	2	3	4	5
10) ... ei ole mielestäni tutkimustyölle luonteenomaista	1	2	3	4	5

Kurssitehtävän julkaiseminen...

11) ... lisäsi yhteenkuuluvuuden tunnetta tutkimusyhteisön kanssa	1	2	3	4	5
12) ... lisäsi yhteenkuuluvuuden tunnetta matkailuyhteisön kanssa	1	2	3	4	5
13)... lisäsi ryhmän aktiivisuutta	1	2	3	4	5
14) ...tuntui palkitsevalta	1	2	3	4	5
15)... vaikutti käsitykseeni itsestäni asiantuntijana positiivisesti	1	2	3	4	5
16) ... sai minut panostamaan tehtävään tavanomaista enemmän	1	2	3	4	5
17)... lisäsi tehtävän merkityksellisyyttä	1	2	3	4	5
18)... tuntui tehtävänannossa irralliselta	1	2	3	4	5
19) ... sai minut ajattelemaan lopputulosta lukijan näkökulmasta	1	2	3	4	5
20) ... lisäsi mielenkiintoa tehtävänantoa kohtaan	1	2	3	4	5
21) ... lisäsi vastuullisuutta tehtävän toteutuksessa	1	2	3	4	5
22) ... lisäsi tehtävän haastavuutta	1	2	3	4	5
23)... nosti kynnyistä kirjoittamiseen	1	2	3	4	5

Matkailu.org/matkailun ennakoinnin tietopankki voi tulevaisuudessa toimia omalla kohdallani...

24) ... matalan kynnyksen julkaisualustana	1	2	3	4	5
25) ... päivittäistyön tukena	1	2	3	4	5
26)... hyvänä matkailualan tutkimustiedon hakemisen kanavana	1	2	3	4	5
27) ... verkostoitumisen välineenä	1	2	3	4	5

28) Sana vapaa – yleistä palautetta tehtävästä tai Matkailu.orgista/Matkailun ennakoinnin tietopankista